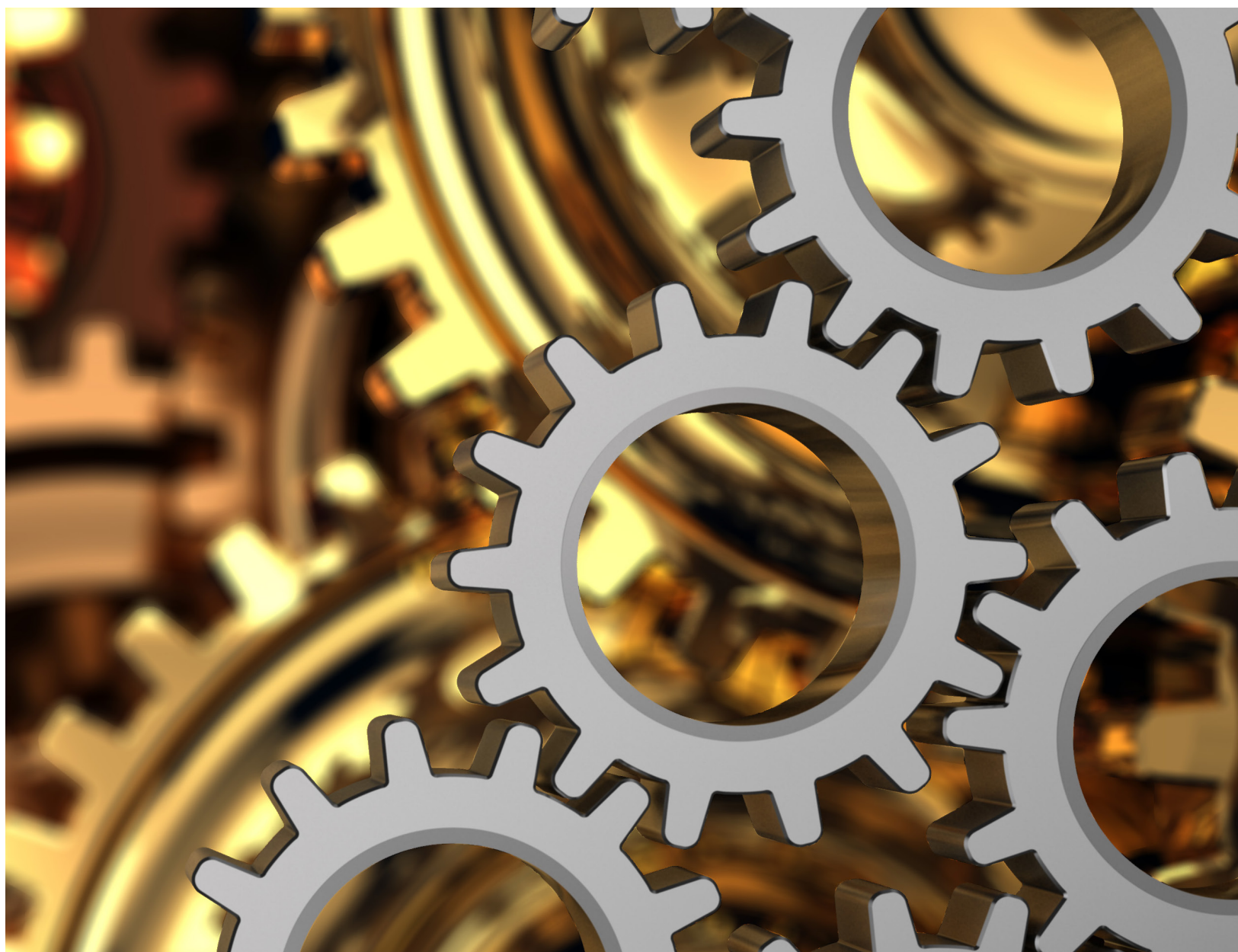

14

Forskningsbaseret viden om livet og undervisningen i ungdomsuddannelserne

GymPæd 2.0

Kære Læser

I dette nr. 14 af GymPæd 2.0 præsenterer vi igen et udsnit af den nye forskning inden for uddannelsesvidenskab på Institut for Kulturvidenskaber. Denne gang har vi valgt at fokusere på samarbejde i og imellem institutioner og tværfaglige samspil i fag i skolen. Alle artiklerne retter sig mod de udfordringer, som lærerne møder i deres daglige praksis.

Ud fra de vanskeligheder, der kan ligge i at foretage en videnskabsteoretisk refleksion, når forskellige fag skal besvare problemstillinger på tværs, opstiller lektorerne Esben Nedenskov Petersen og Caroline Schaffalitzky de Muckadell i artiklen Tværfaglighed, videnskabsteori og Den Videnskabelige Basismodel praktisk ramme til hjælp for dette arbejde.

Lektor Peter Hobels artikel om Fag og skrivepraksis beskriver et samarbejde mellem lærere og forskere. På baggrund af analyser af et netværksprojekt om skrivekulturer på 11 skoler, beskrives i artiklen, hvordan skolerne kan komme til at opstille handleplaner for den videre praksis i forhold til skrivepraktikker.

I lektor Tina Høeghs artikel Samspilsdidaktik og fagligt samarbejde i praksis kommer vi ind i 'maskinrummet' i forhold til, hvordan lærere og elever kan udvikle faglig identitet og skabe konkrete faglige samspil med inddragelse af hele skolen.

Endelig hører vi i et interview med ph.d.-studerende Niels Glæsner om et mere og mere aktuelt emne, nemlig fusioner i "Det gør ikke noget, at vi får nye dårlige vaner, bare de er fælles", der handler om de dynamikker, der udspiller sig i en fusionsproces mellem to uddannelsesinstitutioner.

Redaktion

Anne Jensen
(ansvarshavende)
Ph.d., institutleder
anne.jensen@sdu.dk

Anke Piekut
Ph.d., Adjunkt
ankep@sdu.dk

Marianne Abrahamsen
Ph.d., ekstern lektor
maab@sdu.dk

Kurt Kjær Olesen
Specialkonsulent
kol@sdu.dk

Tværfaglighed, videnskabsteori og Den Videnskabelige Basismodel

I de gymnasiale uddannelser er tværfaglighed og videnskabsteoretisk refleksion en stor udfordring for eleverne. Hvilke metoder kan anvendes til at besvare hvilke spørgsmål i de forskellige fag? Forfatterne har udviklet en videnskabelig basismodel, som kan anvendes som redskab og ramme for det tværfaglige arbejde.

Både på stx og hhx er der en stor udfordring med fag, hvor de faglige mål stiller krav om tværfaglighed og videnskabsteoretisk refleksion. På stx er det først og fremmest faget Almen studieforberedelse, AT, der skaber udfordringen, mens det på hhx er faget Studieområdet, SO. For at imødegå denne udfordring, har vi udviklet Den Videnskabelige Basismodel som en simpel "køreplan", der kan danne grundlag for elevernes arbejde i fagene.

I både AT og SO skal eleverne arbejde med en sag eller et emne ud fra en tilgang, der kombinerer metoder og kompetencer fra flere fagområder. Og begge steder kræves det, at eleverne skal kunne reflektere videnskabsteoretisk over de anvendte metoder og sammenligne dem. Læringsmålene er i begge tilfælde særdeles relevante i forhold til at forberede eleverne til videregående uddannelser, hvor videnskabsteoretiske overvejelser er uomgængelige, og til at navigere i en virkelighed, hvor samfundsmæssige beslutninger i høj grad bygger på videnskabelige resultater og teorier. Målene er

derfor velbegrundede, men at efterkomme dem er desværre ikke uden problemer.

Den pædagogiske udfordring

For det første kan det være vanskeligt for eleverne at forbinde tilgange fra forskellige fag med hinanden, hvis de mangler en tilstrækkelig ramme for det. For det andet kan de have betydelige problemer med at se en relevant sammenhæng mellem overordnede videnskabsteoretiske overvejelser i forhold til undersøgelsen af en konkret sag. Det sidste problem hænger sammen med forholdet mellem anvendelsen af faglige metoder og videnskabsteoretisk refleksion over metoder. Anvendelsen af en faglig metode består således grundlæggende i at følge en bestemt fremgangsmåde til at undersøge et spørgsmål, men dette involverer ikke i sig selv en vurdering af metodens styrker og svagheder. Dette kan betyde, at elever udfører forsøg i fysik, foretager en spørgeskemaundersøgelse eller analyserer en tekst ud fra en psykoanalytisk metode, uden overhovedet at gøre sig overvejelser om pålideligheden af deres fremgangsmåder og resultater. Konsekvensen kan

Caroline Schaffalitzky de Muckadell
Esben Nedenskov Petersen

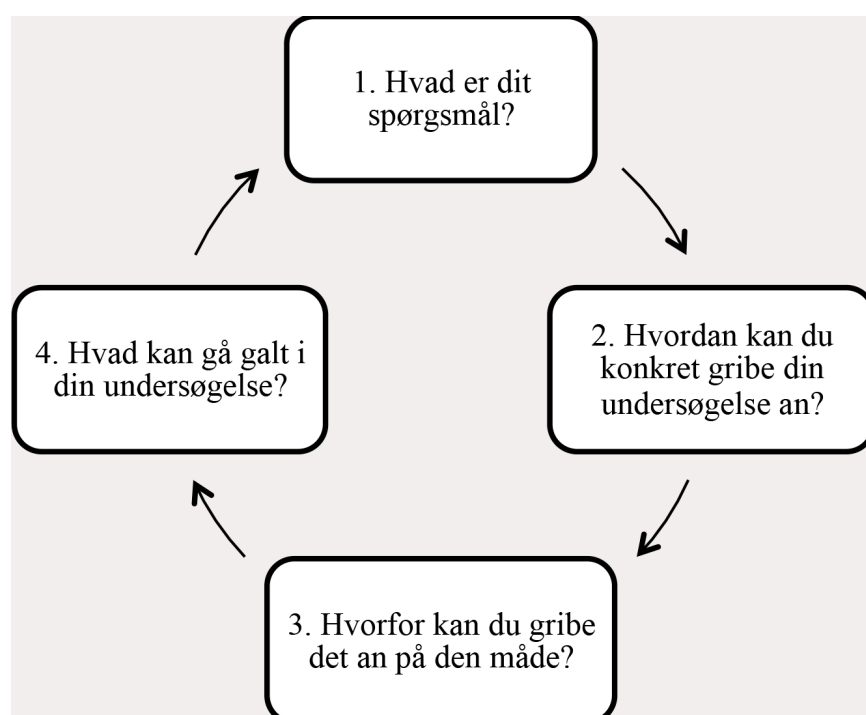
blive, at den enkelte elev koncentrerer sig om at undersøge sit spørgsmål ved hjælp af faglige metoder, men forsømmer at reflektere over metoderne, fordi det ikke er strengt påkrævet for at gennemføre undersøgelsen.

Når dette sker, vil det videnskabsteoretiske indhold i fx en synopsis fremstå påklaret og uvedkommende i forhold til de undersøgelser, som eleverne rent faktisk har foretaget. De AT-synopsis, som vi har kigget på, synes at bekræfte netop dette problem.

De lærere, der varetager undervisningen i AT og SO, står på den måde med en betydelig didaktisk opgave. For at eleverne kan opfylde fagenes mål er det nødvendigt at styrke den indre sammenhæng mellem fagenes elementer. Ellers risikerer man, at eleverne ender med opsplittede tilgange, hvor der reelt er tale om adskilte undersøgelser af et emne, som ganske vist præsenteres samlet, men reelt ikke er forbundet med hinanden, samtidig med at de tilknyttede videnskabsteoretiske overvejelser blot fremstår som overfladiske mærkater inkluderet på efterbevilling.

Den Videnskabelige Basismodel som redskab

Vores svar på denne udfordring er Den Videnskabelige Basismodel, som vi har

beskrevet både i en artikel i tidsskriftet *Nordidactica* og i lærebogen *Videnskabsteori - Lærebog for sundhedsprofessionelle*. Modellen er udformet som en køreplan for akademisk projektarbejde og opgaveskrivning og skaber en naturlig sammenhæng mellem anvendelsen af faglige metoder og refleksion over de anvendte metoder. Fordi den bygger på grundlæggende fællestræk ved videnskabelige undersøgelser på tværs af fag, giver den samtidig en overordnet ramme for at arbejde tværfagligt.

Modellen har fire hovedpunkter, der har karakter af spørgsmål, som den enkelte elev skal forholde sig til i sit projektarbejde. Punkterne er formuleret uden brug af tekniske videnskabsteoretiske udtryk for at tydeliggøre, at det er processens indhold og ikke brugen af videnskabsteoretiske betegnelser, der er afgørende for at bruge modellen:

Det nye ved modellen ligger især i det tredje og det fjerde punkt, mens det første og andet allerede indgår i de fleste andre modeller for arbejdet med akademiske opgaver. Det første punkt går således blot ud på, at eleven skal begynde sin arbejdsproces med at finde den problemformulering, som hun skal arbejde med.

Næste skridt for eleven er derefter at overveje, hvordan undersøgelsen af spørgsmålet skal gribes an. Her skal eleven identificere de faglige metoder, som hun vil benytte sig af for at besvare sit spørgsmål. Som formuleringen af punktet afspejler, er det vigtigt, at eleven her sørger for at være konkret i sine overvejelser. For eksempel er det ikke nok blot at henvise til, at man vil bruge en induktiv metode, eller at man vil bruge den hermeneutiske metode. Så længe eleven forbliver på dette helt overordnede niveau, vil det nemlig være uklart, hvad det egentlig er,

hun har tænkt sig at foretage sig for at undersøge sit spørgsmål.

Frem for at fokusere på overordnede videnskabsteoretiske betegnelser for metoder, skal eleven her koncentrere sig om beskrivelser af metoderne fra de specifikke fag. Ideelt set skal hun være så konkret i beskrivelsen af sin metode, at hendes overvejelser fører til en formulering af en plan, der er så detaljeret, at den beskriver en fremgangsmåde for projektarbejdet.

Dermed kommer vi til den del af Den Videnskabelige Basismodel, hvor elevens metoderefleksioner har deres plads. Som overskriften for modellens tredje punkt

afspejler, skal eleven her forholde sig til, hvorfor hun overhovedet kan bruge de metoder, som hun har valgt at benytte. Hun skal med andre ord begrunde at den metode hun har valgt, kan bruges til at besvare projektets spørgsmål.

For at undersøge om en skønlitterær tekst fx afspejler fortrængte drifter, vil det for eksempel være oplagt at benytte sig af en psykoanalytisk analysemetode. Men denne analysemetode kan ikke bruges til alt. Interesserer man sig for magtinteresserne bag en politisk tale, vil den ikke være meget bevendt. På samme måde er Newtons love anvendelige til beregning af makrofysiske objekters mekaniske egenskaber,

Institut for **SDU** KulturVidenskaber

Undervisning som udviklingsprojekt

Pædagogikum2

Undervisningen som udviklingsprojekt sætter dig i stand til at føre projekter til dørs og give dem blivende værdi for skolen. Det er stadig vigtigere i en tid med voksende krav om dokumenteret pædagogisk udvikling.

Målgruppen er lærere og uddannelsesledere, som interesserer sig for undervisning og udvikling og som arbejder med projekter på skolen.

Uddannelsen består af fire todages seminarer på Sinatur Nyborg

Tilmelding senest 17. juni 2016 www.sdu.dk/usu

men de ophører med at være brugbare, når man beskæftiger sig med kvantemekaniske fænomener.

Modellens tredje punkt skal på den måde sikre, at eleven ikke kun anvender fagenes metoder, men også forholder sig til, hvorfor metoderne egentlig kan bruges til undersøgelsen. Refleksionen over metoder får dermed en naturlig plads i elevens projektarbejde, fordi den sikrer fokus på, hvorvidt elevens metode og spørgsmål passer sammen. Samtidig giver det blik for sammenhængen mellem anvendelsen af faglige metoder og refleksionen over metoder.

Ingen faglig metode kan imidlertid i sig selv give fuldstændig sikkerhed for, at de konklusioner eleven kommer frem til nødvendigvis er rigtige. Et afgørende aspekt ved videnskabelig tankegang drejer sig således om opmærksomhed på svagheder ved disciplinernes metoder i form af begrænsninger i deres anvendelse og mulige fejlkilder. Det fjerde punkt i Den Videnskabelige Basismodel lægger derfor op til, at eleven som del af projektarbejdet skal overveje, hvad der eventuelt kan gå galt, når hun anvender den metode, hun har valgt.

Implementeringen af modellen

De refleksioner som modellen lægger op til, betyder, at eleven ikke blot kan gå frem gennem modellens punkter per automatik. Tværtimod kan hun ved hvert punkt i modellen komme ud i overvejelser, der vil føre hende tilbage til et af de forudgående. Når hun skal identificere den metode, hun vil undersøge sit spørgsmål med, vil en af mulighederne for eksempel være, at hun simpelthen ikke kender nogen brugbar metode til at undersøge spørgsmålet. Hun kan dermed blive nødt til at gå tilbage og finde et andet spørgsmål, som hun har metoder til at besvare. Og når hun overvejer, hvad der kan gå galt i forhold til at undersøge et bestemt spørgsmål med en specifik metode, kan konklusionen

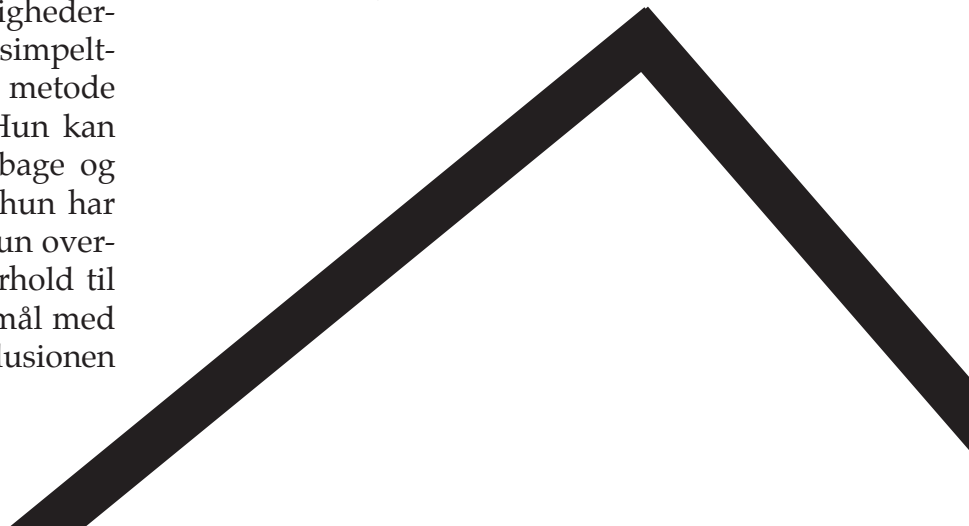
blive, at der er så meget, der kan gå galt, at metoden faktisk er uegnet til undersøgelsen. Hvis det viser sig at være tilfældet, må eleven tilbage til det punkt, hvor hun kan vælge en ny metode. Udover at være en "køreplan" for elevens arbejde og eventuel vejledning, tydeliggør modellen dermed, hvorfor metoderefleksion er afgørende for metodevalg.

Brugbarheden af vores "køreplan" vil dog uundgåeligt afhænge af, at eleverne præsenteres for fagspecifikke metoder og lærer at anvende dem i undervisningen. Spørgsmålet om, hvorfor en metode kan anvendes til at besvare en specifik type spørgsmål, kan eleven næppe selv besvare, medmindre det er indgået i fagundervisningen. Og det samme vil efter alt at dømme være tilfældet med spørgsmålet om, hvad der kan gå galt, når en bestemt metode anvendes til at undersøge et bestemt spørgsmål. Hvis ambitionen om at eleverne skal kunne reflektere over deres metoder skal realiseres fuldt ud, kan basismodellen derfor ikke stå alene. Den leverer en ramme for tværfagligt samarbejde, men er afhængig af at blive omsat i praksis af lærere, der på grundlag af deres fag-faglige kompetencer skaber forudsætningerne for modellens anvendelse.

Mere detaljerede gennemgange af modellen finder man her:

Petersen, E. og C. Schaffalitzky de Muckadell (2014) "Videnskabsteoretisk refleksion som grundlaget for tværfagligt arbejde i almen studieforberedelse", *Nordidactica*, 1, s. 21-40.

Petersen, E. og C. Schaffalitzky de Muckadell. *Videnskabsteori: Lærebog for sundhedsprofessionelle*, København: Gad.

Fag og skriveidaktik - et samarbejde mellem lærere og forskere

Vi lever i dag i et nyt tekstsamfund, hvor skriftkyndighed er en uomgængelig kompetence for alle.

Artiklen beskriver et samarbejds- og interventionsprojekt mellem lærere og forskere med henblik på at udarbejde handleplaner for dels at lære eleverne at være skriftligt produktive og at tilegne sig fag gennem skrivning, og dels at gøre alle lærere i de gymnasiale uddannelser til skrivelærere, som det er intentionen i gymnasiebekendtgørelsen.

I skoleåret 2015-2016 samarbejder 11 skoler og 7 forskere i et stort netværks- og interventionsprojekt. De deltagende lærere udarbejder analyser af skrivekulturerne på deres skoler og opstiller handleplaner for det videre arbejde med fag og skrivning ud fra en række spørgsmål:

- Hvordan understøtter undervisningen elevernes faglige argumentation i forskellige fag?
- Hvilke skrivepraktikker knytter sig til at give afleveringsopgaver for?
- Hvad gør eleverne, når de selv styrer? Og hvordan påvirker lærerstyringen elevstyringen?
- Hvordan bruges skrivning i dansk og engelsk? Hvilke skrivepraktikker dominerer, og hvordan kan der skabes transfer?
- Hvordan bruger eleverne omlagt skriftlighed? Hvilke skrivepraktikker finder vi, og hvad betyder lærernes rammesætning for elevernes skrivepraktikker?

Ovenstående er fem eksempler på forskningsspørgsmål, der arbejdes med på de

11 skoler i netværket (se faktaboks 1). Spørgsmålene er eksplorative; lærerne har sat sig for at undersøge, hvor-

dan skrivning foregår på deres skoler. Et centralt begreb (se faktaboks 2) er "skrivepraktikker", dvs. de genkommende mønstre, som skrivningen foregår i, og som skrivningen får mening igennem. Disse skrivepraktikker er indlejret i fagspecifikke skrivekulturer, i skolernes fælles skrivekulturer og i elevernes skrivekulturer. Det er disse kulturer, som lærerne er i gang med at analysere.

Det er værd at bemærke sig, at handlingtvangen, dvs. ønsket om at intervenere eller ændre på undervisningen midlertidigt er suspenderet. Lærerne er i gang med en forskningsinformeret undersøgelse af, hvad der sker på skolen, og den kommer til at danne grundlag for, at de senere kan opstille en handlingsplan for faglighed og skriftlighed.

Lærerne samarbejder på mange niveauer. De indgår i en skriveudviklingsgruppe på skolen, hvor de samarbejder med en af netværkets forskere. De deltager i fire netværksmøder i løbet af året, hvor de arbejder i workshops med lærere fra andre skoler omkring opstilling af forskningsspørgsmål og analyse af indsamlet data. Endelig er der helt overordnet tale om et samarbejde mellem lærere fra 11 skoler ('feltet') og et skriveforskerteam.

Forskningsspørgsmålene viser, at der er fokus på skrivepraktikker, der er knyttet til de enkelte fag, og dermed også på de

Peter Hobel

faglige diskurser og de lærerfaglige skrivekulturer. Der er fokus på de praktikker, der er knyttet til skrivning i timerne, både når den er elevinitieret, og når den er en del af en lærerorganiseret omlagt skriftlighed. Endvidere er der fokus på de skrivepraktikker, der er knyttet til, at lærerne sætter eleverne i gang med at skrive opgaver med elevtid.

Fra forskningsprojekt til netværksprojekt

Netværksprojektet udspringer af forskningsprojektet Faglighed og Skriftlighed, der løb fra 2010 til 2014. Flere konferencer for lærere fra de gymnasiale uddannelser har været holdt i dette forskningsprojekts regi, bl.a. i forbindelse med bogudgivelser.

Forskningsprogrammets udgangspunkt er dels, at vi i dag lever i et nyt tekstsamfund. Arbejdsliv, uddannelse, civilt liv og hverdagsliv er blevet skriftliggjort i en hidtil uset grad. Skriftkyndighed er en uomgængelig kompetence for alle i dette samfund. Skrivning er ikke et add-on i forhold til undervisning i fag. Eleverne lærer sig fag gennem skrivning, og de tilegner sig skriftkyndighed gennem at skrive i alle fag. Eleverne lærer gennem at være skriftligt produktive. I den for-

stand er skrivedidaktik fagdidaktik.

Et vigtigt fund i forskningsprogrammet har været, at det kun i begrænset omfang er lykkedes at gøre alle lærere i de gymnasiale uddannelser til skrivelærere, sådan som det ellers er intentionen i undervisningsbekendtgørelsernes bilag om "Elevernes studieforberedende skrivekompetencer". Mange lærere, specielt i de fag, der ikke har sprog og tekst som genstandsområde (fx naturfag, psykologi m.fl.), fokuserer på det faglige indhold og har ikke fokus på elevernes arbejde med produktion af tekster, deres skrivepraktikker og deres skriftlige læreprocesser.

Det var for at adressere denne udfordring, at programmets forskere udviklede og udbød netværks- og interventionsprojektet.

Et et-årigt netværksprojekt

Som nævnt løber netværksprojektet i skoleåret 2015-2016. Ca. 65 lærere og forskere deltager i projektet, og de mødtes første gang til netværksmøde i Odense i september 2015.

Her blev forskningsprogrammets socio-kulturelle tilgang til skrivning præsenteret og diskuteret. Forskningsprogrammets tre grundantagelser er, at skrivning

kan ansues som en social handling, som en identifikationsproces og som 'udvidet' tekstproduktion (al skrivning er multimodal). Endvidere blev begreberne, der her kan ses i faktaboks 2, diskuteret. På den baggrund arbejdede lærerne i workshops med at planlægge en pilot-kulturanalyse.

I figur 1 kan man se de

Faktaboks 1

Deltagende skoler og forskere i projekt Fag og skrivedidaktik

- Faaborg Gymnasium
- Hf-Centret Efterslægten
- Holstebro Tekniske Gymnasium
- Københavns Åbne Gymnasium
- Roskilde Handelsgymnasium
- Roskilde Gymnasium
- Rødkilde Gymnasium
- Studenterkurset og kostskolen i Sønderjylland
- Vejen Gymnasium
- Viborg Katedralskole
- Aalborg Katedralskole

- Professor Ellen Krogh
- Ph.d.-stipendiat Søren Drejer
- Gymnasielektor, Master i Gymnasiepædagogik Susanne Leschly
- Adjunkt Anke Piekut
- Lektor Nikolaj Frydensbjerg Elf
- Lektor Peter Hobel
- Lektor Torben Spanget Christensen

overordnede elementer i den matrix, som forskerne har udarbejdet til lærerne om undersøgelse af skrivekulturer på skolerne. Det fremgår af denne matrix, at lærerne skal formulere forskningsspørgsmål og derefter indsamle den empiri, der er nødvendig for at kunne besvare forskningsspørgsmålet. Det kan fx være klasserumsobservationer, interviews, lærernes opgaveformuleringer, elevtekster, skriftlig lærerrespons og egne refleksioner over undersøgelsesprocessen.

På det andet netværksmøde præsenterede forskerne endvidere en model til analyse af elevtekster, eller rettere konstellationer af tekster. Det drejer sig om lærernes opgaveformuleringer, elevernes tekster, lærernes skriftlige respons og interviews

med elever og lærere om de tre foregående tekster. Formålet med disse analyser er at undersøge, hvordan skrivekulturerne kommer til udtryk i teksterne: hvordan positionerer lærerne eleverne, og hvordan positionerer eleverne sig selv? Hvad kommer det an på i faglig skrivning? Hvad vil det sige at være en anerkendelsesværdig skriver i et fag? Den kulturorienterede etnografiske analyse, der tager udgangspunkt i observationer og interviews og afdækker skrivepraktikker, bliver dermed suppleret med en tekstorienteret etnografisk analyse, der tager udgangspunkt i tekster og interviews og afdækker positioneringer og skriveridentiteter.

Også på det andet netværksmøde var

Fase	Undersøgelse	Aktør
A) Før empiriindsamling: Planlægning		
Undersøgelsesspørgsmål og design inkl. relevans	Projektbeskrivelse eller synopsis: 1-2 sider;	Gruppen+ tilknyttede forskere
B) Under empiriindsamling: Dataindsamling og rådatabearbejdning		
Deltagende observation	Observationsskema udfyldes	Individuel, evt. par der observerer samme lektion
Eventuelt andre metoder og empirityper (dokumentindsamling, interview, spørgeskema, elevtekstindsamling mv.)	Andre genrer, fx lydoptagelse og transkription	Individuel, par, gruppe
Bearbejdning umiddelbart efter observation	Feltkommentar som reflekterer over observationen, herunder skrivemåderne	Individuel
Refleksion over empiri	Grupperefleksioner i dialog med tilknyttede forskere om undersøgelsesprocessen A. Undersøgelsesprocessen, B. Hvad så vi? Fund?, C. Hvad kan vi videre undersøge? På tredje netværksmøde, d. 3. feb. 2016: workshoprunde, hvor skoler udveksler erfaringer og fund.	Gruppe + tilknyttede forskere
C) Efter empiriindsamling: Analyse og afrapportering		
Sammenlignende analyse	Sammenlignende analyse Sammenfattende notat om a) undersøgelsesprocessen, b) hvad gruppen så: ligheder og forskelle i mønstre, udledning af praktikker; c) udpegning af videre undersøgelses-foci;	Gruppen

Afrapportering	<p>Til fjerde netværksmøde d. 3. maj 2016:</p> <p>A. En PowerPoint-præsentation over gruppens undersøgelse og handleplan. Målgruppe: kollegerne på egen skole.</p> <p>B. En poster – plakat med præsentation af undersøgelse og handleplan, hvor der indgår noget centralt om processen (det metodiske) og centrale fund.</p> <p>Målgruppe: deltagerne på netværksmødet</p> <p>C. En handleplan. En foreløbig handleplan som skal omhandle hvilke aktioner gruppen vil sætte i gang.</p> <p>D. En rapport på 5-6 sider.</p> <p>Følgende 6 punkter skal adresseres i rapporten:</p> <p>Skolens baggrund for at deltage i netværket</p> <p>Fokuspunkter for undersøgelsen, begrundet</p> <p>Undersøgelsesprocessen</p> <p>Hvilken empiri er genereret for at kunne gennemføre undersøgelsen? (Konstellationer af skrivehændelser, elevtekster, lærerrespons, interviews med elever og lærere, observationsprotokoller, feltrapporter, dokumenter).</p> <p>Fortælling om undersøgelsesprocessen og refleksioner og metodernes og empiriens egnethed</p> <p>Vigtigste fund. Hvordan er projekt og fund relevant for den enkelte skole?</p> <p>Hvordan kan undersøgelsen danne baggrund for handling på skolen?</p> <p>Hvordan kan fund og ideer integreres i skoleskrivekulturerne</p>	Gruppen
----------------	--	---------

Figur 1: Overordnet matrix til undersøgelse af skrivekulturer på skoler

der workshops, hvor lærerne diskuterede deres forskningsspørgsmål og ideer til dataindsamling på tværs af skolerne. Denne diskussion er fortsat på skolerne, og også her har forskerne deltaget. Hver forsker er tilknyttet en eller to skoler.

Lærer-forsker-samarbejde

Samarbejdet mellem lærere og forskere foregår på flere niveauer. De modeller til analyse af skrivekulturer, der er blevet udviklet i forskningsprogrammet, er blevet præsenteret for og diskuteret med læ-

terne. Derefter har lærerne sammen med forskerne anvendt dem til konkrete kulturanalyser på deres skoler. Lærere og forskere har uden handltvang foretaget tætte analyser og har indsamlet store datamængder, der både kan anvendes i udviklingsarbejder på skolerne og i videre forskning. Lærerne har været forskere på egen skole og medforskere på et større projekt.

Dette arbejde skal i første omgang dokumenteres på skolerne og internt i net-

Faktaboks 2

Centrale begreber

Skrivehændelse: En iagttagelig social hændelse, hvor elevskrivning indgår.

Skrivepraktik: Genkommende mønstre, som skrivehændelsen foregår i og får mening igennem. Ikke direkte observerbar; involverer normer værdier, holdninger og sociale relationer.

Skrivekulturer: Mønstre af skrivepraktikker. Indeholder grundlæggende antagelser om skrivning. En social proces – kultur gøres af nogen. Vi skelner mellem lærerfaglige skrivekulturer, lokale skoleskrivekulturer og elevskrivekulturer.

værksprojektet. Det fremgår af matrixen i figur 1, at lærerne skal producere

- en PowerPoint, der kan anvendes, når projektet skal præsenteres for kollegerne på egen skole
- en poster, der skal anvendes, når projektet skal præsenteres for de andre netværksskoler på det sidste netværksmøde, og
- en rapport

Handletvangen er ikke suspenderet i al evighed. På det fjerde netværksmøde i maj 2016 skal de tre ovenstående produkter præsenteres og derudover også et udkast til en handleplan for det skriftlige arbejde på skolen. Handleplanerne, der kommer til at ligge i forlængelse af de fokuspunkter, der er udstukket af forskningsspørgsmålene, skal udvikles videre i workshops på det fjerde netværksmøde. Handletvangen indtræder altså igen, når kollegerne har et forskningsbaseret analysegrundlag at handle på. Vel at mærke forskningsbaserede analyser, de selv har gennemført.

Publicering af resultater

Denne artikel er skrevet umiddelbart før det tredje netværksmøde, der afholdes på Københavns Åbne Gymnasium. Her skal lærerne bl.a. deltage i workshops, hvor skolerne i par analyserer data til skrivekulturanalyserne.

Lærerne og forskerne skal altså diskutere, hvordan man med udgangspunkt i data kan besvare skolernes eksplorative forskningsspørgsmål.

Når handleplanerne er udarbejdet op til, under og efter det fjerde netværksmøde, er det meningen, at skolerne skal skrive deres rapporter om til en artikel om deres forskningsarbejde, deres kulturanalyser og deres handleplaner. Det er planen, at forskergruppen skal redigere og skrive indledning til disse artikler, og at de skal udkomme i skriftserien Gymnasiepædagogik.

Formålet med denne publikation er at udvide samarbejdet til andre skoler. Publikationen skal være til inspiration, men også give konkrete anvisninger på, hvordan man på enhver skole kan gennemføre tilsvarende kulturanalyser og opstille handleplaner.

Relevante bøger og links

Foreløbig har forskningsprojektet "Faglighed og Skriftlighed" udgivet følgende to bøger: Christensen, T.S.; Elf, N.F. og Krogh, E. (2013). Skrivekulturer i folkeskolens niende klasse. Odense: Syddansk Universitetsforlag
Krogh, E.; Christensen, T.S. og Jakobsen, K.S. (red.) (2015). Elevskrivere i gymnasiefag. Odense: Syddansk Universitetsforlag

To relevante hjemmesider:

Forskningsprogrammet "Faglighed og Skriftlighed"s hjemmeside: www.sdu.dk/fos
(Her kan du læse om de to bøger, og du kan downloade andre artikler som programmets forskere har skrevet)
"Netværks- og interventionsprojektet"s hjemmeside (underside til ovenstående):
http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/Ikv/Forskning/Forskningsprojekter/faglighed_og_skriftlighed/Netværks-+og+interventionsprojekt

Nu kan man tilmelde sig...

Kursus for vikarer: Kurset er praksisorienteret og giver konkrete redskaber til den daglige undervisning, vejledning og hverdag på en gymnasial uddannelsesinstitution.

For vejledere for pædagogikumkandidater:
 vejlederkursus modul 1 (vejledningsstrategier, faser og progression i vejledningen)
 vejlederkursus modul 2 (vejledning i relation til pædagogikums workshops og aktionslæring)

"Teori bag praksis": for både vejledere og kursusledere. Ud fra pædagogikums lærings- og dannelsesteorier kobles teoretisk og praktisk pædagogikum

For kursusledere:
 modul 1 (de grundlæggende kursuslederfunktioner)
 modul 2 (opfølgende kursus omkring konkrete problemstillinger for kursusledere med nogle års erfaring)

Kurser for vikarer, vejledere og kursusledere

www.sdu.dk/paedagogikumrelateredekurser

INSTITUT FOR
KULTURVIDENSKABER

SDU CIFU er et nyoprettet forskningscenter under Institut for Kulturvidenskaber på Syddansk Universitet, Odense. Sigtet med centret er at styrke både forskningsbaseret praksis og praksisinformeret forskning gennem dialog og samarbejde mellem forskning og uddannelsessystemet, kulturlivet og private og offentlige virksomheder.

SDU CIFU har stærk ekspertise inden for uddannelsesforskning med særligt fokus på gymnasiet. Temaerne for seneste og nuværende større projekter falder inden for områderne undervisningskvalitet, almindidaktik, fagdidaktik, skrivning, elevtyper og -strategier, professionel kapital og ledelse.

Vi er ikke optaget af særlige metodiske forskningsdesigns, men tænker ofte i retning af metodetriangulering med henblik på at belyse et givet emne fra forskellige vinkler. Derudover oplever vi det som vigtigt, at det i en given sammenhæng valgte design udvikles, planlægges og gennemføres med stor systematik, stringens og transparens og ligesom vi er optagede af, at det altid spiller op i mod vores allerede etablerede viden på feltet og afsluttes med en eller anden form for evaluering og/eller effektmåling.

Vi er altid interesseret i at udvikle og igangsætte nye og spændende forskningsprojekter, som enten matcher eller kan udvikle vores nuværende profil. Er du interesseret i et samarbejde med os, så kontakt centerleder Ane Qvortrup (93507304/anq@sdu.dk) for en dialog.

CENTER FOR
INTERDISCIPLINÆR
FORSKNING OG UDVIKLING

Samspilsdidaktik og fagligt samarbejde i praksis

Løber Lectio og hverdagens praktikalteter af med planlægningen af faglige samspil, eller er der strategier for lærerne til at få fagdidaktikken til at styre deres samarbejde i stedet? I udviklingsprojekt om studieretningsidentitet og faglige samspil har skolerne afprøvet forskellige ideer i praksis til at aktivere såvel elevers som læreres engagement.

Forsøgs- og udviklingsprojektet Klare studieretningsprofiler og faglige samspil er et projekt under Undervisningsministeriet, som har kørt i to faser fra 2012 til 2015 med i alt 23 skoleprojekter inden for de gymnasiale uddannelser. Skolerne har deltaget i en eller to faser. Det er foregået både i mindre og stærkt fokuserede fagdidaktiske projektforsøg, i forsøg med eksterne samarbejdspartnere og med udviklingsforsøg, hvor hele skolen har omlagt strukturelle sammenhænge og faglige mødeaktiviteter. Både de fagligt fokuserede og de strukturelle udviklingsprojekter har været søsat for at styrke mulighederne for lærere og elever til at udvikle faglig identitet og konkrete faglige samspil.

Et af de deltagende gymnasier, Risskov Gymnasium, valgte fx at fokusere på sparringsværktøjer i aktivering af eleverne i udviklingsforsøgets anden fase. Det udløste inspiration for såvel elever, lærere og ledelse. Især opdagede eleverne, at lærerkollegiet var mere fleksibelt i forhold til fagligheden på studieretningen, end eleverne havde haft indtryk af. Netop dette åbnede for en større dynamik i dagligdagen, fortæller projektlederne fra skolen, Klavsén og Bech, i deres artikel. Når det drejer sig om fagligt samarbejde, skal lærere ikke nødvendigvis tale og

have svar på alting, men skal kunne lytte mere. Vigtige erkendelser kan tales frem i sparringssituationer, i dialogen med eleverne og kollegerne. I spar-

ring skal der lyttes, og det kan give plads til nye ideer til studieretningsfokus og til refleksioner over målene.

Sparringsværktøjer og samarbejdsmodeller er eksempler på det ene behov i udviklingen af styrket studieretningsidentitet og gode faglige samspil. Det andet er behovet for en fælles fagdidaktisk tilgang for lærerne i faglige samspil og indkredsning af, hvordan identitet for gymnasieelever og -lærere formes af faglig sammenhængskraft i studieretningen og på tværs af studieretninger. Jo bedre faglige samspil, fælles undervisning eller faglig koordinering, der udvikledes, des stærkere sammenhængskraft og spejling fagligt følte deltagerne. Både lærere og elever oplevede identitet, når de vidste, hvorfor de tog konkrete initiativer.

Forsøgsskolerne i udviklingsprojektet behandlede paradokser og dilemmaer mellem struktur i hverdagen og lærernes faglighed og udarbejdede og afprøvede nye samarbejdsmodeller, og følgeforskningen af projekterne har udviklet forslag til fagdidaktisk samarbejdsmodel på tværs af fag.

Samspilsdidaktisk arbejdsmodel

Forslaget til fagdidaktisk model er samspilsdidaktisk arbejdsmodel for lærere, der skal samarbejde i faglige samspil i fx vejledning af eleverne i AT- og SO-forløb

Tina Høegh

og i vejledning af eleverne i deres større skriftlige arbejder. På tværs af fag. Modellen er formet i forhold til elevens dannelse – mens den studieforberevende dimension behandles som en del af denne dannelse på gymnasiale uddannelser i modellen.

Dannelsesdimensionen i samspilsdidaktikken er et naturligt omdrejningspunkt. Det er dels i dannelsesmålene at lærerne kan begrunde mange af deres øvrige valg og svare på, hvorfor en given opga-

ne i opgaverne til eleverne? Hvordan stilladseres opgaverne gennem dagen?

At modellen blev et ur, skal ikke ses som udtryk for at de samarbejdende lærere i fx planlægningen af et konkret forløb skal arbejde sig minutiøst rundt i spørgsmålene i urets retning. Men de kan ved uret afgøre, hvor de sætter ind og fokuserer denne gang. De kan få hjælp til at opdage og medreflektere hinandens fag i processen. Ur-metaforen opstod, fordi det er en nem måde at

Samspilsdidaktisk arbejdsmodel, Uret

ve stilles, og det er i dannelsesmålene, at lærerne kan mødes på fælles platform og udvikle fælles sprog for de begreber, som eleverne skal tilegne sig, anvende og formidle i deres opgaver.

Modellen er afprøvet som fælles fagdidaktisk instrument på en opgave, der er blevet brugt til eleverne på en Studieretningsdag for 1.-3.g på Frederikshavn Handelsgymnasium ud fra spørgsmålene: Hvordan reflekteres dannelsesmåle-

henvise til klokkeslæt i behandling af hver enkelt del.

Formen på samspillet er urets midte, fordi de fælles beslutninger, der skal tages, om form og forventninger til samarbejdet, ligger som direkte baggrund, og refereres til ved alle de valg, der gøres fra de forskellige klokkeslæt. Former for samspil er fx flerfaglighed, hvor mange fag kan arbejde parallelt, eller fællesfaglighed hvor to fag

Faktaboks

Om Udviklingsprojektet Klare profiler.

Yderligere formidling om de to forsøgsfaser og skolernes projekter ses på hjemmesiderne på henholdsvis Syddansk Universitet (fase 1): http://www.sdu.dk/Om_SDU/Institutter_centre/Ikv/Forskning/Forskningsprojekter/Klare+profiler+i+studieretningerne og Risskov Gymnasium som netværksskole (fase 2): <http://lu235.wix.com/klareprofiler>

dybdeintegreres. Det kan også være beslutningen om, at det ene fag fungerer som hjælpedisciplin til det andet. Herved kan der også opstå dybdeintegration. Lærernes enighed om de produktmål (kl.12) som eleven skal arbejde efter i forløbet er for eksempel afgørende for den form, som fagsamspillet kan antage. Skal eleverne udarbejde mundtlige oplæg, film eller....? Det er beslutninger, der ligger lige for. Sværere kan det være at beslutte, hvilke faglige mål, dannel-

ses- eller kompetencemål, de deltagende fags lærere ser for sig: skal eleven fx lære at behandle særlige former for data og hvorfor? Her kan det være en hjælp at gå videre og blive inspireret af spørgsmålene kl. 2 eller 4 eller 10, fordi afklaringer i disse klokkeslæt kan løse spørgsmålet om målsætninger kl. 12.

'Ikke-ligeværdige samspil' har deres ret

En vigtig afklaring er fagenes 'værdighed' i forhold til hinanden. Det ene fag kan godt tænkes over det andet, som jeg i forhold til kl.2-spørgsmålene anbefaler med Verner Schilling tilbage i 2008 : lærerne skal ikke tænke fag på tværs af hovedområderne som ligeværdige i faglige samspil, men gerne tænke det ene fag over det andet. Det betyder, at eleven skal støttes i at beslutte sig for at ville belyse problemet og vælge enten naturvidenskabelig eller humanistisk vinkel fx og ikke søge at ligestille de to vinkler. Problemstillinger er kulturskabte faglige "måder" at se verden på, de ligger ikke bare derude, klar til at blive redegjort for af en teenager. Problemstillinger og undersøgelser antager altid farve og form af det fag, der besluttet som det styrende. Alligevel er det lige så vigtigt, at selve problemformuleringen er overfagligt formuleret, dvs. at problemet ikke skal tilrettes under ét fag, eller flere fag, men at fagene i den konkrete undersøgelse skal anvendes relevant til at undersøge og belyse den overfaglige problemstilling.

Endvidere anbefales at se kritisk på og handle på den tendens, at meget af gymnasieelevens arbejde i hele gymnasietiden tænkes samfundsvidenskabeligt . Man tænker i problemstillinger. Anbefalingen i Samspilsdidaktik og fagligt samarbejde i praksis er at lade fagene være problemstyrende på skift – dvs. at også de pressede sprogfag og de kunstneriske fag får mulighed for i AT- og SO- forløb at styre et anderledes fokus for eleven: performative og skabende arbejdsformer, eksperimentel læring eller som undersøgelse og udvikling af nye produkter etc. Her skal altså problemformuleres

Studieretningstræ, Svendborg Gymnasium

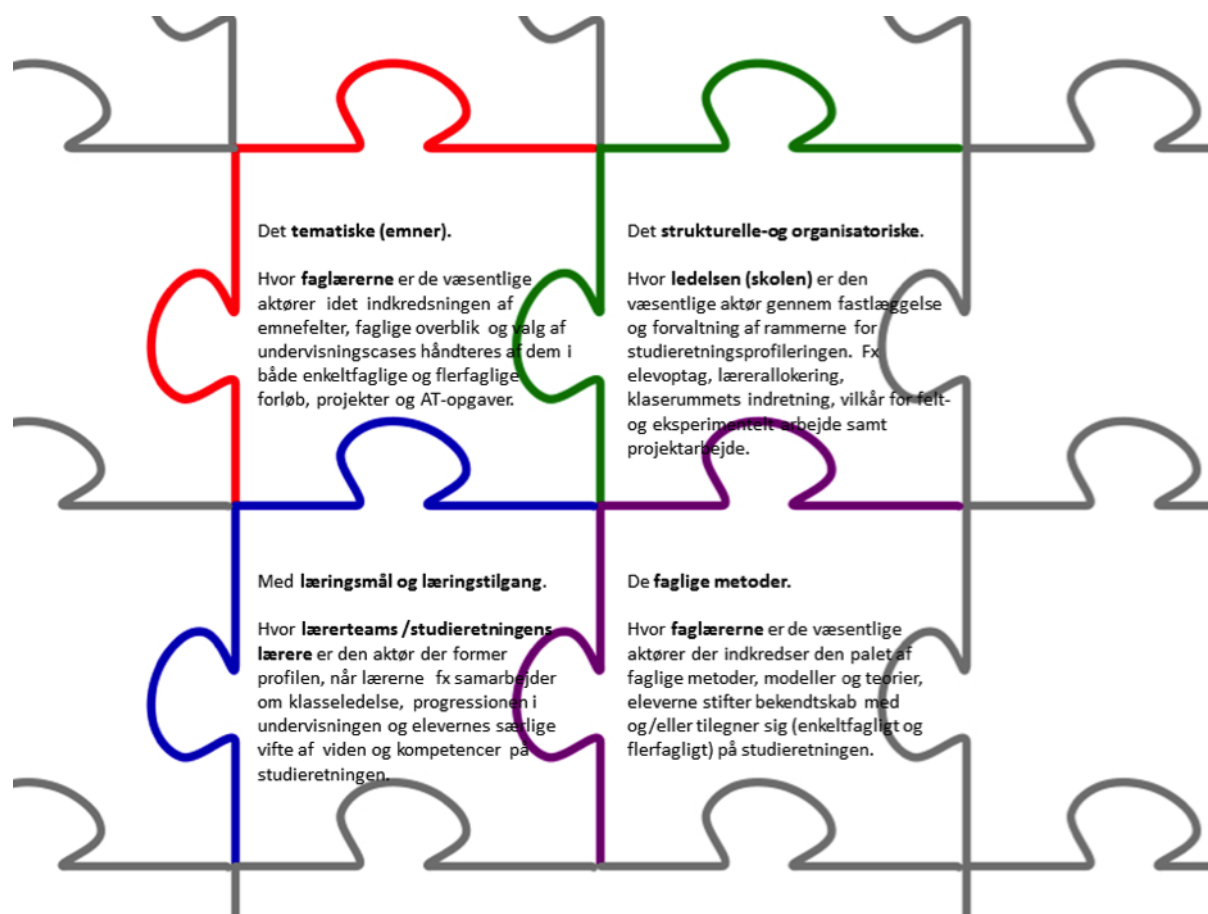
på helt andre måder end den samfundsvidenskabelige, og det må de øvrige fag indordne sig under.

En samarbejdsmodel - studieretningstræet

Et andet af de stærke redskaber som har inspireret skolernes projekter har været Studieretningstræet, udviklet på Svendborg Gymnasium og HF. Metaforen træ med stamme og grene og blade som overblik over en klasses løbende faglige projekter, emner, studieture eller samarbejder udadtil har været inspirerende og en umiddelbar let visua-

skellige tilgange, som skolens teams arbejdede i, en puslespilmodel som overblik over de valg, lærerne i teamet har: Det tematiske bringes i spil som profileringskategori, når profileringen knytter an til temaer, der prioriteres som særligt vigtige at behandle i løbet af det treårige gymnasieforløb. I fx internationale studieretninger blev der bl.a. arbejdet med, hvordan kulturbegrebet kunne betragtes som væsentligt at udfolde inden for en studieretning med international profil.

Det strukturelle og organisatoriske er studieretningsprofilering gennem sko-

Profileringskategorier – Puslespillet, Rødovre Gymnasium

lisering af studieretningens faglige muligheder. Studieretningstræet hjælper elevernes egen forståelse af, hvor de er på vej hen, og hvad de allerede kan bygge oven på fra tidligere forløb. Træet ses at øge elever og læreres fælles forståelse af den faglige profil.

Profileringskategorier - "Puslespillet"

Endnu et redskab som udviklingsprojektet udmøntede sig i er Profileringskategorier fra Rødovre Gymnasium. Projektgruppen udarbejdede via de for-

lestrukturelle elementer som skema-planlægning, lærerallokering, særlige studierejser, netværk, skolesamarbejder mv.

De faglige metoder er studieretningsprofilering gennem faglige færdigheder og kompetencer der prioriteres. Fx metoder til dataindsamling, modeller, modellering og teori. Hvilke krav kan der fx stilles til elevens fremmedsproglige kommunikation (i engelsk og sprog 2)? Hvordan opnås kompetencer til tekst-

læsning, argumentation og formidling i dansk og fremmedsprog? Hvilke kompetencer kan der opbygges i forhold til den globale og lokale samfundsudvikling?

Læringsmål og læringstilgang er studieretningsprofilering via den didaktiske praksis med dens progressionsforestillinger og prioritering af forskellige læreprocesser. Fx har nogle klasser arbejdet med IBSE (Inquiry Based Science Education) og andre med skriftlighed som fælles redskaber til at formulere nogle mål med elevernes læring.

Projektledelse ved forsøgsudvikling

For at skoleprojekter har kunnet fungere i praksis, har projektledelsesværktøjer for skolernes projektgrupper været en væsentlig aktiv interventionsindsats. Undertegnede og lektor Peter Henrik Raae fra følgeforskningen på SDU har

Indsats	Proces	Virkningsforestilling	Tegn på forandring

Flowchart, Peter Henrik Raae og Tina Høegh

interveneret med dette ved begge projektets faser. Dynamisk projektledelse har derved givet hele skolenetværket en mærkbar bevidsthed om, at projekter behøver styring, at de behøver en konkret og enkel målsætning, og at de behøver tid, refleksion og evaluering. Et nødvendigt aftaleudgangspunkt er også nedfældede kommissorier fra skolens ledelse, som er udarbejdet for at tydeliggøre det mandat, som projektgruppen arbejder inden for på hver enkelt skole. Endvidere skal skoleledelsen støtte og synliggøre projektet på skolen hele vejen. Og et nødvendigt værktøj som projektkonkretisering for gruppen er arbejdet i flowcharts, der løbende bliver diskuteret og justeret mellem skoleledelse og projektlærere.

Flowchartet giver mulighed for refleksioner over nogle af de mest komplekse processer i skoleudvikling, nemlig hvordan man styrer et udviklingsforsøg,

hvordan man måler forandring og kulturændringer, og hvordan succeserne i et projekt kan deles med og udrulles på resten af skolen efterfølgende.

Afrunding

Skolernes projekter peger på, at man ikke kan adskille fagdidaktisk fælles udvikling, samspilsdidaktik, og strukturelle og organisatoriske indsatser for, at lærerne kan mødes og have frihed til at forme meningsfulde faglige samspil. Fagdidaktik og organisation og ledelse hænger tæt sammen i fremtidens gymnasier. Vi har flere anbefalinger i de to udgivelser om projekterne i Gymnasiepædagogik 97 og 101, men den mest overordnede er anbefalingen om, at skolens ledelse må gå med ind i fagdidaktikken, og at fagdidaktikken skal med ind i ledelsen for at fremme og støtte faglig sammenhængskraft for eleverne. Sammenhængen etableres jo af lærernes egen fornemmelse af faglig sammenhængskraft og styring.

I to antologier fortæller lærere, ledelser og følgeforskere i gymnasiesektoren om forsøgsprojekterne med faglige samspil og studieretningsidentitet. Projektskolerne mødtes til konferencer og netværksmøder for refleksion og inspiration på tværs af sektoren, og udviklingsforsøgene blev fokuseret via projektstyringsredskaber fra følgeforskere på Syddansk Universitet.

Faktaboks

Find tidsskriftet Gymnasiepædagogik nr. 97 og 101 her:
www.sdu.dk/gymnasiepaedagogik

GYMNASIEPÆDAGOGIK

seks temaer fra masterafhandlingerne 2015

“Veje ad hvilke...”

Nye tanker om ledelse og didaktik

Nummer 102 ude nu

<http://www.sdu.dk/gymnasiepeadagogik>

Institut for
KulturVidenskaber

SDU

Abonnement på skriftserien kan opnås ved henvendelse til Kurt Kjær Olesen på kol@sdu.dk eller telefon 6550 3364. Prisen for abonnementet er kr. 300 årligt. Dette dækker instituttets udgifter til administration og forsendelse. Det er muligt at få tilsendt en enkelt publikation (pris kr. 100).

”Det gør ikke noget, at vi får nye dårlige vaner, bare de er fælles”

Interview med ph.d.-studerende Niels Glæsner

Niels Glæsners ph.d.-projekt ”Fusion som strategi, mulighed og udfordring” undersøger gennem et case-studie de dynamikker, som udspiller sig i en fusionsproces mellem to uddannelsesinstitutioner. Han fortæller her, hvordan de to institutioner har grebet processen an med henblik på at blive én.

I 2010 besluttede VIA University Colleges bestyrelse i Region Midtjylland at fusionere to pædagogseminarer i regionen i en ny institution, som skulle flytte ind i nye bygninger sammen med de omkring 100 medarbejdere. Processen er løbet over fem år og kulminerer nu, hvor de to institutioner skal finde sig til rette i nye lokaler.

VIA har i den forbindelse afsat midler til et ph.d.-projektsamarbejde med SDU for at analysere og udnytte den viden og erfaring, der er opsamlet gennem de fem år, ikke mindst set i lyset af det stigende antal fusioner, der sker på uddannelsesområdet i Danmark.

På spørgsmålet om hvorfor fusionen i det hele taget blev besluttet, svarer Niels Glæsner:

”Det ligger jo i tidsånden. Velfærdsinstitutionerne er generelt blevet større og større de sidste årtier. Denne bevægelse skyldes flere ting, dels politiske valg, dels en jagt på bureaukratiske effektiviseringsgevinster og dels en tankegang, der siger, at større faglige miljøer skaber stærkere faglige fundamenter, bedre uddannelser og større fleksibilitet i forhold til arbejdsmarkedet.

Det har vi set på universiteterne, på professionshøjskolerne og nu også i stigende omfang i de gymnasiale uddannelser. Så det korte svar på spørgsmålet om hvorfor institutioner, og dermed også de to som jeg kigger på, fusionerer, er et ønske om bedre økonomi og bedre uddannelse. Hvordan disse ønsker så opstår og hvilke praksisser, der vokser ud af dem, er det spørgsmål jeg prøver at besvare i mit arbejde.”

Processen

Niels Glæsner fortæller videre: ”Da beslutningen om fusion blev truffet i 2010, blev det på et bestyrelsesmøde formuleret, at noget af det vigtigste at komme i gang med var en kulturproces. Derefter, i 2011, satte mellemlederne af de to institutioner sig sammen og begyndte at tale om, hvordan man kunne konceptualisere denne kulturproces, så den mundede ud i formuleringen af en række ting, der skulle efterlades og ting, der skulle bringes med videre. Jeg har i min undersøgelse netop fokuseret meget på denne fase, udtækningsfasen, da det i mit perspektiv er interessant at afdække, hvilke redskaber lederne benytter sig af og, hvilke overvejelser som optræder hos dem.

Det drejer sig om to institutioner, som traditionelt har arbejdet inden for relativt forskellige traditioner, og som står for både en forskellig indholdsmæssig pædagogik og som har forskellige didaktiske former. Jeg taler her om forskel-

Marianne Abrahamsen

lige former for samarbejde, forskellige eksamenstyper, forskellige typer undervisning, forskellige børnesyn og forskellige aftagerfelter, idet man historisk set har uddannet til forskellige institutions-typer. Pædagoguddannelsen har dog bevæget sig mere og mere mod at være en generalistuddannelse i løbet af de seneste årtier, så de traditionelle forskelle i pædagogfagligt indhold er ikke så tydelige længere.

Forskellene i organisering og lokale institutionelle praksisser er til gengæld til at tage og føle på, for de skaber forskellige indgangsvinkler til fusionen, men de er ikke uoverstigelige.

For at få indblik i processen har jeg foretaget en række interviews med lederne, kigget på dokumenter og derudover fået udleveret videooptagelser af en række workshops med medarbejderne, der er optaget undervejs i processen fra dens start.

I denne proces var det mellemliderne fra de to institutioner, det blev sat til at være facilitatorer og inddrage lærerne. Dette skete både ud fra et demokratiseringsideal og ud fra at lederne klart fokuserede på medarbejderne som det vigtigste aktiv, idet det var hos dem, at processen reelt skulle foregå. Der var sideløbende en masse spørgsmål om organisering, teams, holdundervisning udover de praktiske rammer, flytning, indretning osv., som også skulle falde på plads; men det var kulturprocessen, hvor man arbejdede med medarbejdernes kollektive traditioner for at søge at fremelske en ny fælles praksis der har været utrolig central for forløbets succes. Og når jeg spørger lederne om, hvad der er det værste der kan ske, svarer de, at det værste der

kan ske er, at de hænger fast i gamle dårlige vaner. Som en interviewperson sagde: "Det gør ikke noget, at vi får nye dårlige vaner, bare de er fælles." Det, synes jeg, er fint opsummeret.

Så tanken om, at der kan være en splittelse, ligger og lure, uden at man kan se den. Det har været den primære udfordring, som de har skullet forsøge at sætte rammerne for en løsning for."

Værktøjer

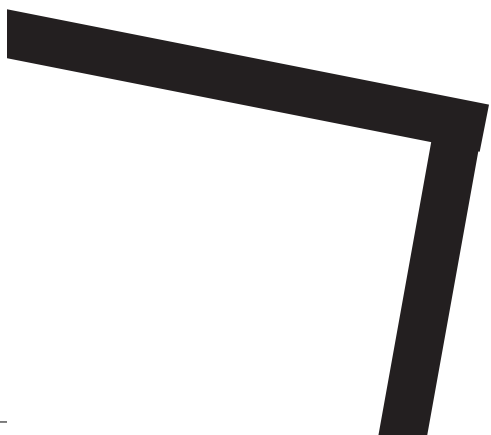
Hvordan har de konkret arbejdet med dette?

"I medarbejderprocessen har de arbejdet med det ud fra, at det gjaldt om at få lærerne til at handle sammen, at lave noget konkret sammen, at få dem til at sætte sig ned og formulere hvordan gør vi tingene, i stedet for hvorfor gør vi – og har gjort - tingene?"

Samtidig har de skullet arbejde med noget, der har været utrolig svært, nemlig folks følelser, folks kollektive identitet, folks professionelle arbejdsetik. Når medarbejdernes arbejdsoplevelse har været ramt af en række store ændringer – hvoraf fusionen blot er ét element, arbejdstidsreformer er eksempelvis et andet – kan det skabe en generel følelse af usikkerhed og en følelse af, at tingene er meget flydende. I en sådan situation kan det være en udfordring at skabe gode praksisser.

Dernæst har de arbejdet meget på et mere konkret niveau med de sproglige artefakter. De har skullet tage navnene, betegnelserne, for forskellige ting på de to uddannelser og finde helt nye navne, ud fra en forestilling om at skabe et fælles sprog. Hedder personen, som samler et lærerteam for eksempel en teamkoordinator eller en tovholder? Det kan måske virke lidt kunstigt med sådan en intervention, og det er virkelig en stor disciplineringsøvelse for medarbejderne. Men det viser noget om, hvor gennemgribende en proces, lederne har set et behov for.

Yderligere er der undervejs i hele processen brugt surveys dels i et forsøg på

at teste, hvad der sker ude i "folkehavet" på den nye institution, og dels for at skabe lydhørhed i forhold til ændringerne. Og her er det jo spændende at se, hvordan lederne har brugt medarbejderne som informationsredskaber til at tage pulsen på en proces, som de ikke selv har haft adgang til."

Lederne har fokus på, at processen stadig er i gang: "Nu ved vi, at forarbejdet er gjort, succeskriteriet, at få den fælles praksis op at køre, er stadig ikke helt synligt – the jury is still out."

Fusioner og gymnasiale uddannelser

Disse erfaringer fra videregående uddannelser, kan de bruges i forbindelse med fusions-

processer i de gymnasiale uddannelser?

"Det vil jeg mene. Det kan fx være de spørgsmål, som jeg stiller om organisationsændringers indvirkning på faglighed, hvor man har lavet de samme processer, bare mere omfattende fordi gymnasieområdet er større, men hvor man uundgåeligt vil støde ind i de samme processer, som handler om kulturforskelle, arbejdet med medarbejderne. Men helt klart også at ville skabe større faglige miljøer, større fleksibilitet for eleverne er et springende punkt. Og hvorvidt det så er muligt at skabe bedre økonomi og bedre uddannelse – det er en udfordring, som er central i enhver fusion."

Niels Glæsner er kandidat i filosofi. Han har studeret global politik i England. Hans interesser kredser om, hvordan man politisk styrer institutioner, og hvordan magt udøves i velfærdsinstitutioner.

Får du Gymnasieforskning?

Nyt nummer i april. Læs bl.a. om livet som mellemlærer, matematikdidaktik, ny forskning i noter og om hvordan man i praksis udvikler det faglige samspil.

Magasinet **Gymnasieforskning** formidler aktuel forskning i journalistisk bearbejdede artikler – praksisnært og relevant.

Se mere på www.gymnasieforskning.dk

Gymnasieforskning
- KAN BRUGES I PRAKSIS

EFTERUDDANNELSE

MASTER I

Fokus på de gymnasiale uddannelser

Master i gymnasiepædagogik er den eneste masteruddannelse, som er målrettet direkte til lærere og ledere på de gymnasiale uddannelser. Masteruddannelsen styrker dig fagligt og personligt og giver dig fx kompetence til at:

- Analysere forandringer i elevkultur, faglighed og skoleorganisation
- Diagnosticere problemer og formulere løsninger
- Iværksætte, gennemføre og evaluere udvikling
- Indgå i nye ledelsesfunktioner og teamsamarbejde

Vi starter til august. Søg nu og senest 10. juni.

Kontakt

Sekretariatet på tlf. 65 50 14 75, e-mail: mig@sdu.dk

→ sdu.dk/mig

gymnasie- pædagogik

– didaktik eller ledelse

FORSKNINGSBASERET EFTERUDDANNELSE

SDU

SYDDANSK UNIVERSITET

GymPæd 2.0 er et magasin, der formidler forskning om ungdomsuddannelserne fra Institut for Kulturvidenskaber. Det udkommer to gange årligt og udsendes i papirudgave til alle institutioner inden for de gymnasiale uddannelser. Det findes desuden digitalt på www.sdu.dk/gp2

INSTITUT FOR
KULTURVIDENSKABER

